

Research Article

Open Access

The Use of Artificial Intelligence in Education: Foreign Language Teachers' Perspectives on Exam Assessment

Erhan KUTLUCAN ^{1*} Süleyman Sadi SEFEROĞLU ²

¹ Hacettepe University, Ankara, Türkiye, erhankutlucan@gmail.com

² Hacettepe University, Ankara, Türkiye, sadi@hacettepe.edu.tr

* Corresponding Author: erhankutlucan@gmail.com

Article Info

Received: 14 May 2025
Accepted: 07 November 2025
Published: 05 February 2026

 10.18009/jcer.1698837

Keywords: Generative artificial intelligence, foreign language education, assessment in education, teachers' perspectives

Publication Language: Turkish

This article was published under the continuous publishing model.

Abstract

This study aims to examine how generative artificial intelligence (AI) tools, specifically ChatGPT and Gemini, are utilized by secondary school foreign language teachers within various pedagogical approaches. Emphasis is placed on the role of these tools in assessment processes within foreign language education. A qualitative case study design was adopted, involving six foreign language teachers working at the secondary education level. The participants highlighted key advantages of AI tools, including time efficiency, the facilitation of assessment procedures, and the provision of personalized feedback for students. The findings indicate the potential for a more effective and widespread integration of AI in educational contexts and offer practical recommendations for the pedagogically sound and conscious use of AI tools, based on the insights gained from teacher interviews.

To cite this article: Kutlucan, E., & Seferoğlu, S. S. (2026). Eğitimde yapay zekâ kullanımı: Yabancı dil öğretmenlerinin sınav değerlendirmesine yönelik yaklaşımları. *J. Comp. Educ. Res.*, 14, e2614002
<https://doi.org/10.18009/jcer.1698837>

Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı: Yabancı Dil Öğretmenlerinin Sınav Değerlendirmesine Yönelik Yaklaşımları

Makale Bilgisi

Geliş: 14 Mayıs 2025
Kabul: 07 Kasım 2025
Yayın: 05 Şubat 2026

 10.18009/jcer.1698837

Anahtar kelimeler: Üretken yapay zekâ, yabancı dil eğitimi, eğitimde değerlendirme, öğretmen yaklaşımları

Yayın Dili: Türkçe

Bu makale sürekli yayın modeli kapsamında yayımlanmıştır.

Öz

Bu çalışmanın amacı, üretken yapay zekâ araçlarından ChatGPT ve Gemini'nin yabancı dil eğitiminde öğretmenler tarafından farklı pedagojik yaklaşımlar doğrultusunda nasıl kullanıldığını incelemektir. Özellikle bu araçların yabancı dil eğitiminde değerlendirme süreçlerinde nasıl kullanıldığına odaklanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni benimsenmiş, çalışma grubunu ortaöğretim düzeyinde görev yapan altı yabancı dil öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenler, yapay zekâ araçlarının zaman tasarrufu sağlaması, değerlendirme süreçlerini kolaylaştırması ve öğrencilere kişiselleştirilmiş geri bildirimler sunması gibi avantajlarını vurgulamıştır. Bulgular, yapay zekânın eğitimde daha verimli ve yaygın biçimde kullanıma potansiyeline işaret etmekte; öğretmen görüşleri doğrultusunda, etkili ve bilinçli kullanıma yönelik öneriler sunulmaktadır.

Summary

The Use of Artificial Intelligence in Education: Foreign Language Teachers' Perspectives on Exam Assessment

Erhan KUTLUCAN ^{1*} Süleyman Sadi SEFEROĞLU ²

¹ Hacettepe University, Ankara, Türkiye, erhankutlucan@gmail.com

² Hacettepe University, Ankara, Türkiye, sadi@hacettepe.edu.tr

* Corresponding Author: erhankutlucan@gmail.com

Introduction

In recent years, the utilization of artificial intelligence (AI) technologies has become increasingly pervasive. Among the sectors influenced by these advancements, education stands out prominently. Integrating AI into education can enhance teaching effectiveness and support the professional development of educators and students, leading to better learning outcomes. AI offers solutions to traditional classroom challenges through personalized approaches that address diverse learner needs.

Within the field of education, it is widely acknowledged that the processes of measuring and evaluating students' proficiency levels are delicate and time-consuming for teachers. AI tools have the potential to streamline these processes. In the context of foreign language education, learning involves the development of listening, speaking, reading, and writing skills, as well as the enhancement of communicative competence through the acquisition of vocabulary and language structures. The use of AI tools as evaluative instruments can reduce educators' workloads while facilitating the direct assessment of students' writing proficiency. Moreover, such tools contribute to the development of writing skills by evaluating student-produced texts. AI applications that correct grammar, analyze discourse, and score texts are gaining importance.

The objective of this study is to examine the utilization of generative AI tools, such as ChatGPT and Gemini, by teachers within foreign language education settings, in alignment with various pedagogical approaches. Furthermore, it aims to evaluate the potential contributions of these tools to the enhancement of teaching and assessment processes.

Method

In this study, a case study design, representing one of the qualitative research methods, was employed. A case study is defined as an in-depth examination of a particular event or phenomenon. Given that this study aimed to elucidate and thoroughly explore teachers' perspectives on the utilization of AI tools within the context of foreign language education, the case study approach was deemed the most appropriate. The research was conducted with a sample of six English teachers, consisting of four male and two female participants, two of whom held a master's degree in their respective fields. Participants were selected based on voluntary participation and willingness to contribute to the study. Data was collected through the use of a semi-structured interview form.

Findings

The challenges encountered by teachers during the evaluation of written exams can be categorized under headings such as time management, the large number of students, and the ambiguity of evaluation criteria. These themes reflect the difficulties teachers face during the assessment process and provide insights into strategies for overcoming them. In order to enhance the effectiveness of exam evaluation, teachers emphasized the importance of factors such as efficient time management, the establishment of clear evaluation standards, and the consideration of varying student proficiency levels. An examination of teachers' experiences with the assessment process and the role of AI tools in education reveals how teachers are adapting to digital transformation and how they prefer to integrate these tools into their practices. The findings indicate that teachers utilize AI tools for various purposes in their lessons, particularly in the evaluation of written texts, the provision of speaking practice, and exam preparation. It has been demonstrated that both teachers and students should benefit from these technologies through a conscious and strategic approach to ensure the effective use of AI tools in education.

Results

The findings demonstrate that generative AI tools, such as ChatGPT and Gemini, are perceived by teachers as meaningful and effective, particularly in the assessment of written expression skills. The detailed, original, and personalized feedback provided by these tools to students' texts has been shown to enhance teachers' assessment processes by improving

time efficiency and enriching instructional quality. Some pedagogues have asserted that Gemini, in particular, adopts a stringent evaluation methodology and does not sufficiently consider students' efforts. This observation highlights the need for the development of AI tools characterized by greater pedagogical flexibility and a more student-centered approach. The integration of AI in language learning platforms, alongside the use of robotics, is expected to facilitate the rapid and accurate acquisition of foreign language competencies through voice recognition technologies and personalized feedback mechanisms. It is evident that the future evolution of AI in foreign language education will introduce both new opportunities and challenges, necessitating proactive research and strategic implementation.

Discussion and Conclusion

In order to utilize AI tools more effectively within the context of foreign language education, it is imperative first to enhance teachers' awareness of these technologies. To ensure that students engage with these tools consciously, it is recommended that guidance materials promoting ethical use be developed and that AI-based applications supporting language skills development be integrated into the curriculum. Based on the findings obtained, several suggestions can be made to support the effective use of AI tools in foreign language education. Firstly, it is crucial to develop comprehensive in-service training programmed aimed at equipping teachers with the knowledge and skills necessary to use these tools appropriately and effectively for pedagogical purposes. These training programmed should focus on areas such as prompt creation, ethical technology use, the establishment of evaluation criteria, and the provision of student feedback. Furthermore, there is a need to formulate policies and guidelines to ensure the safe and controlled use of AI tools within educational institutions. These tools should be adapted to facilitate student-centred learning processes. It is also essential to integrate content that enhances students' AI literacy into the curriculum, while simultaneously supporting their critical thinking, ethical awareness, and digital responsibility skills. In conclusion, the development of AI-based evaluation systems designed to foster teacher-AI collaboration will contribute to greater control, reliability, and transparency within the educational sector.

Giriş

Öğrenme-öğretme süreçleri, geçmişten günümüze birçok yeniliği bünyesinde barındırarak sürekli gelişmekte ve daha etkili, verimli hale gelmektedir. Eğitim sisteminde öğrenme girdileri, süreci ve çıktıları açısından pek çok radikal değişiklik yaşanmaktadır. Bu değişikliklerin yaşandığı süreçlerde eğitimde kullanılan teknolojilerin önemli bir payı bulunmaktadır. Bu teknolojik dönüşümün en dikkat çekici ve etkili unsurlarından biri ise günümüzde hızla gelişen yapay zekâ uygulamalarıdır. Günümüzde yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Günlük hayatın hemen her alanına giren bu teknolojilerin eğitim üzerinde yansımaları görülmektedir. Yapay zekâ, öğretmenlerin ve öğrencilerin gelişimine katkı sağlayarak eğitim sisteminin işleyişini iyileştirme ve geliştirme potansiyeline sahiptir (Lesia-Viktorivna ve diğ., 2022). Yapay zekâ araçları, öğrencilerle etkileşimli tartışmalar yürüten ve onların sorularına yanıt veren araçlar olarak kullanılmaktadır. Bu araçlar, geleneksel ve sanal etkileşim kalıplarını değiştirerek öğretmen-öğrenci iletişimini dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, öğretmenin bilgi aktarıcısı rolünden rehberlik yapan ve süreci yönlendiren bir konuma dönüşmesini; öğrencinin ise pasif bir alıcı olmaktan çıkıp öğrenme sürecine aktif olarak katılan bir birey hâline gelmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra yapay zekâ, öğrencilerin dikkat ve motivasyonunu artırırken bireysel farklılıklara ve özel ihtiyaçlara yanıt vererek geleneksel sınıf ortamındaki sorunlara çözüm üretme potansiyeline sahiptir (Altun, 2024). Öte yandan eğitimin önemli bir bileşeni olan geri bildirimlerin yapay zekâ araçlarıyla sağlanması, öğrenci başarısının artmasına ve öğrenmeye yönelik olumlu tutumların gelişimine katkı sağlayabilir (Sontay ve diğ., 2024).

Öğretmenlerin öğrencilerinin seviyelerini ölçmesi ve değerlendirmesi hassas ve zaman alıcı bir süreç olarak görülmektedir. Yapay zekâ araçlarının kullanımı ise bu süreci kolaylaştırabilir (Arslan, 2020; Pektaş & Karamustafaoğlu, 2023). Ayrıca, yapay zekâ yaygın hataları tespit eden akıllı programlar, ev ödevlerini takip eden sistemler ve her öğrencinin aldığı puanları izleyerek bireysel ihtiyaçlarını belirlemeye yardımcı olan özellikleriyle eğitimde önemli bir rol oynayabilir (Altun, 2024). Yapay zekânın eğitimde değerlendirme bağlamında kullanımı, mevcut sorunlara dair ipuçları sunmanın yanı sıra çok sayıda öğrencinin durumunu kısa sürede değerlendirme ve her öğrenciye özel geri bildirim sağlamayı mümkün kılabilir (Al Braiki ve diğ., 2020). Yapay zekâ destekli eğitim sistemleri, öğrencilere otomatik tavsiyeler sunan ve kendi kendine çalışma becerilerini geliştirmelerine

yardımcı olan programlar içerdiğinden, eğitmenler için destekleyici bir araç olarak kullanılabilir (Lee, 2021). Özellikle yabancı dil öğretimi bağlamında, yapay zekâ araçlarının sunduğu bu olanaklar, dil becerilerinin edinimi ve geliştirilmesinde önemli katkılar sunmaktadır.

Yabancı dil öğrenimi ile dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişmesinin yanı sıra, dil bilgisi unsurlarının ve sözcük dağarcığının doğru ve yerinde kullanımına dayalı iletişimsel yeterliliğin artırılması olarak değerlendirilmektedir. Bu süreçte yapay zekâ araçlarının kullanımı, gerçek yaşamdan alınan iletişim durumlarını simüle etme, dile özgü becerilere yönelik uygulamalı eğitimler sunma ve eğitsel oyunlar ya da iletişim programları aracılığıyla öğrenme sürecini zenginleştirme potansiyeline sahiptir (Zileli, 2023). Yapay zekâ destekli uygulamalar; çeviri becerisini geliştirme, ses alıştırmaları yoluyla telaffuzu iyileştirme, kavramların tanımlanması ve yorumlanması gibi çeşitli alanlarda öğrencilerin dil yeterliğini desteklemektedir (Sari, 2023). Ayrıca, metinden konuşmaya teknolojileri sayesinde görme engelli bireylerin dil öğreniminde karşılaştıkları engellerin aşılmasına katkı sağlamakta, açık dijital sözlükler ve yazı değerlendirme araçları gibi kaynaklar aracılığıyla kelime dağarcığının genişletme ve yazılı anlatım becerilerinin geliştirme gibi hedeflere ulaşmada etkili rol oynamaktadır (Sebzecioğlu, 2016). Bu yönleriyle yapay zekâ, yabancı dil eğitiminde karşılaşılan birçok güçlüğün üstesinden gelinmesinde işlevsel bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Yapay Zekâ ve Üretken Yapay Zekâ Araçları: ChatGPT ve Gemini

Yapay zekâ (YZ) terimi ilk olarak 1956 yılında Dartmouth College’da düzenlenen bir atölye çalışmasında John McCarthy tarafından ortaya atılmış ve bu toplantı, alanın doğuş noktası olarak kabul edilmiştir (Arslan, 2020). Aynı dönemde Allen Newell, Herbert A. Simon ve Cliff Shaw tarafından geliştirilen Logic Theorist adlı program, insan benzeri problem çözme yeteneklerini sergileyen ilk yapay zekâ uygulaması olarak literatürde yerini almıştır (Fadel ve diğ., 2019). Yapay zekâ sistemlerinin gelişimi, yalnızca kuramsal modellerle değil, aynı zamanda biyolojik sinir sistemlerinden ilham alan yapay sinir ağlarının da katkısıyla ivme kazanmıştır. Bu sistemlerin etkili şekilde çalışabilmesi için büyük miktarda nitelikli veriye ihtiyaç duyulmakta olup, bu veri temelli yaklaşım yapay zekânın öğrenme, uyum sağlama ve performans geliştirme potansiyelini belirgin biçimde artırmaktadır (Aktay ve diğ., 2023).

Yapay zekâ, insan zekâsına özgü bazı yetileri sergileyebilen teknoloji olarak ifade edilir. Bu yetiler arasında düşünme, algılama, problem çözme, ses tanıma, öğrenme, bilgi geliştirme, elde edilen bilgiyi yorumlama ve geçmiş deneyimleri hatırlama gibi beceriler bulunmaktadır (Barr & Feigenbaum, 1981). Günümüzde yapay zekâ, günlük hayatın bir parçası haline gelmiş ve akıllı ev aletlerinden otonom araçlara kadar pek çok alanda kullanılmaktadır. Eğitim de yapay zekâdan etkilenen alanlardan biri olup, bu teknolojilerin kullanımıyla çeşitli yenilikler ve gelişmeler ortaya çıkmıştır.

Eğitimde yapay zekâ uygulamalarının ilk örnekleri, 1960'lar ve 1970'lerde eğitimi kişiselleştirme amacıyla ortaya çıkmıştır. 1980'ler ve 1990'larda kişisel bilgisayarların ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte daha karmaşık eğitim yazılımları ve çevrimiçi öğrenme platformları geliştirilmiştir. 2000'li yıllardan itibaren makine öğrenmesi, büyük veri işleme ve hesaplama gücündeki artışla birlikte, yapay zekâ temelli uygulamaların gelişimi hız kazanmıştır (Zhai, 2022). Özellikle internetin yaygınlaşması, bu uygulamaların eğitim gibi çeşitli alanlara daha kolay entegre edilebilmesini sağlamıştır (Altun & Seferoğlu, 2024; Çetin & Aktaş, 2021). Yapay zekâ, veri analizi ve karar destek sistemleri gibi çeşitli alanlarda kullanılırken, üretken yapay zekâ özellikle metin, görsel ve ses içeriklerinin oluşturulmasında öne çıkmaktadır. Üretken yapay zekâ, eğitimde özellikle içerik oluşturma ve geri bildirim sağlama gibi alanlarda önemli bir rol üstlenmektedir. ChatGPT ve Gemini gibi üretken yapay zekâ araçları, yabancı dil öğretiminde geri bildirim sağlama, metin düzenleme ve dil öğrenimini destekleme gibi çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır (Kutlucan & Seferoğlu, 2024).

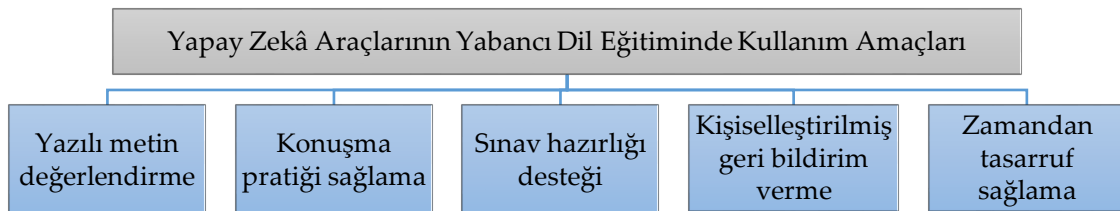
ChatGPT, Kasım 2022'de OpenAI tarafından kamuya sunulan bir üretken yapay zekâ aracıdır. GPT, İngilizce "Generative Pre-Trained Transformer" ifadesinin kısaltmasıdır ve ChatGPT tarafından "ChatGPT, OpenAI tarafından geliştirilen bir dil modelidir. "GPT" kısaltması, "Generative Pre-trained Transformer" anlamına gelir ve derin öğrenme alanında sıkça kullanılan bir tür yapay sinir ağıdır." olarak tanımlanmaktadır. Bu üretken yapay zekâ aracı birçok dilde iletişim kurabilen bir sohbet robotu olmasının yanı sıra, insanlarla doğal bir şekilde konuşabilme, sorulara yanıt verebilme, metin üretme, analiz yapma ve çeviri gerçekleştirme gibi çeşitli yeteneklere sahiptir. ChatGPT'nin eğitimde farklı alanlarda kullanılmasının yanı sıra, yabancı dil öğreniminde öğrencilere kolaylık sağladığı düşünülmektedir. Kelime dağarcığını geliştirme, dilbilgisi kurallarını öğrenme ve pratik

yapma amacıyla kullanılan bu araç, dil öğrenme sürecinde öğrencilere çeşitli avantajlar sunmaktadır (Rudolph ve diğ., 2023). Topsakal ve Topsakal (2022), çocukların üretken yapay zekâ ile yabancı dil öğrenmeye teşvik edilerek bilişsel gelişimlerinin desteklenebileceğini ifade etmektedir. Şenyaman'a (2023) göre, bu üretken yapay zekâ aracı dil öğreniminde bireylerin kendilerini daha rahat hissedebilecekleri ve motive edici bir ortam sunmaktadır.

Gemini, Aralık 2023'te Google tarafından duyurulan ve ChatGPT' ye rakip olarak geliştirilen bir yapay zekâ modelidir. Gemini, kendisini "Google tarafından geliştirilen, çok modlu (metin, kod, görüntü vb.) veri üzerinde eğitilmiş, derin öğrenme tabanlı, büyük bir dil modelidir. Gemini, karmaşık görevleri yerine getirme, çeşitli dillerde anlama ve üretme, mantıksal çıkarım yapma ve yaratıcı içerik oluşturma yeteneklerine sahiptir." olarak tanımlamaktadır. Bu üretken yapay zekâ araçları, metin ve diyalog üretme konularında öne çıkan üretken yapay zekâ araçlarıdır. Her iki modelin kendine özgü avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Gemini'nin, daha gerçekçi ve akıcı metinler ürettiği öne sürülmektedir. Ayrıca, API (Uygulama Programlama Arabirimi) erişimi ve gelişmiş özelleştirme seçenekleri sunarak kullanıcılara daha fazla kontrol imkânı sağlamaktadır. ChatGPT ise kullanıcı dostu arayüzü ve ücretsiz kullanım imkânı ile dikkat çekmektedir.

Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımı

Son yıllarda öğrencilerin dijital ortamda geçirdiği sürenin giderek arttığı görülmektedir (TÜİK, 2024). Buna bağlı olarak eğitimde teknolojinin kullanımı ve kullanıcı sayısının artması yapay zekâ araçlarının eğitimde kullanımını ön plana çıkarmaktadır. Yapay zekâ araçlarının geniş kitlelerce kullanılmaya başlanması yabancı dil öğrenme alanında kullanımının önünü açarak geleneksel yabancı dil öğretim yöntemlerine karşın yeni bir dönem başlatmaktadır (Zileli, 2023). Yapay zekâ teknolojileri yabancı dil eğitiminde birçok amaçla kullanılabilir (Şekil 1).

Şekil 1. Yapay zekâ araçlarının yabancı dil eğitiminde kullanım amaçları

Konuşma tanıma, makine çevirisi ve doğal dil işleme gibi yapay zekâ teknolojilerinin, öğrencilerin yabancı dil öğrenmelerini iyileştirmelerine yardımcı olacak etkili araçlar olduğu

görülmektedir (Liu, 2023). Yabancı dil eğitiminde yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı öğrencilere istedikleri zaman ve istedikleri yerde öğrenecekleri dilde pratik yapma imkânı sağlamaktadır (Akkaya & Şengül, 2023). Etkileşim yoluyla öğrenmeye imkân sağlayan yapay zekâ diyalog sistemleri ile öğrenciler bir öğretmene ihtiyaç duymadan istedikleri yabancı dilde sohbet ederek öğrenmeler gerçekleştirmektedir (Tyen ve diğ., 2022). Yapay zekâ, öğrenenlerin amaç ve hedeflerine uyum sağlayarak bireysel özelliklerine göre dil öğreniminin kalitesini önemli ölçüde olumlu etkilemektedir (Li, 2022). Yapay zekâ öğrenenlerin ilgi ve ihtiyaçlara göre öğrenme sürecinin şekillenmesi, buna bağlı olarak öğrenme deneyiminin bireyselleştirilmesi konusunda etkilidir (İşler & Kılıç, 2021). Bunun yanında yapay zekâ araçlarının kullanımı ile öğrenme sürecine karşı olumlu tutum gelişmesi, sınıf içi etkileşim ve geri bildirimler öğrenmenin etkili olmasında etkilidir (Hou, 2020).

Yapay zekâ teknolojisinin yabancı dil öğretiminde kullanımının olumlu yönlerini arasında öğrencilere konuşma tanıma ve makine çevirisi gibi yollarla bol miktarda dil materyali ve egzersiz fırsatı sunarak yabancı dil bilgi ve becerilerini geliştirmede yardımcı olması gösterilir (Liu, 2023). Bunun yanında öğrencilerin öğrenme durumlarına ve özelliklerine göre öğretim içeriğini ve yöntemlerini kişiselleştirmeye imkân sunar. Bu sayede öğrenme verimliliğini artırmasına katkı sağlayabilir. Liu (2023) yapay zekâ teknolojisinin yabancı dil öğretiminde kullanılmasının bazı olumsuzluklarını ise şu şekilde ifade etmiştir: Yapay zekâ teknolojisi öğrencilere büyük miktarda dil materyali ve egzersiz fırsatları sunabilse de özellikle yabancı dilin kullanımı ve kişilerarası iletişimle ilgili konularda öğretmenlerin rolünü tamamen değiştiremez. Yapay zekâ teknolojisinin öğretim yaklaşımı, büyük ölçüde mekanik ve tekrara dayalı bir yapı sergilemekte; insani etkileşim unsurlarını yeterince içermemesi nedeniyle öğrencilere zengin ve çeşitli öğrenme deneyimleri sunma konusunda sınırlılıklar taşımaktadır. Yapay zekâ teknolojisinin uygulanması, konuşma tanıma teknolojisinin ağır aksanlı öğrencileri doğru bir şekilde tanıyamayabileceği, makine çeviri teknolojisinin hatalı çevirilere sahip olabileceği ve sohbet robotu teknolojisinin öğrenciler için kişisel bilgilerin sızmasına yol açabileceği gibi teknik sınırlamalara ve güvenlik risklerine sahiptir.

Eğitimde Değerlendirme Aracı Olarak Yapay Zekânın Kullanımı

Yapay zekâ araçları eğitimde yardımcı değerlendirme aracı olarak kullanılarak öğretmenin iş yükünün azaltılmasına sağlayabilir. Yabancı dil eğitiminde yazılan metinlerin değerlendirilmesiyle öğrencilerin yazma seviyelerinin doğrudan öğrenilmesi ve geliştirilebilmesi için katkı sağlar (Lu, 2019). Bunun yanında öğretmenlere ve öğrencilere anında geri bildirim vermesi, zaman tasarrufu ve İngilizce yazmaya ilgi uyandırma açısından yapay zekâ araçları ön plana çıkmaktadır (Lu, 2019). Warschauer ve Grimes (2008) tarafından yapılan bir çalışmada makaleleri değerlendirmek ve geri bildirim oluşturmak için yapay zekâyı kullanan otomatik makale puanlama (AWE) yazılımı öğretmenlerin zamandan tasarruf etmesini sağlayarak daha fazla düzenleme yapmasını sağlamıştır. Öğrencilerin yazdığı metinlerdeki dilbilgisi hatalarını tespit eden, makaledeki söylem öğelerini tanımlayan, bunun yanında otomatik olarak puanlanmasını ve değerlendirilmesini sağlayan uygulamaların önemi her geçen gün artmaktadır (Burstein ve diğ., 2004).

Yapay zekâ araçlarının eğitimdeki rolü giderek artmakta ve bu teknolojiler, öğretim süreçlerinde farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Özellikle yabancı dil eğitiminde, üretken yapay zekâ araçları öğrencilerin yazma, konuşma ve okuma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilmektedir. Bunun yanı sıra, eğitimde değerlendirme süreçlerinin daha sistemli, objektif ve hızlı bir şekilde yürütülmesi için yapay zekâ tabanlı araçların sunduğu imkânlar dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını nasıl kullanacağı ve bu araçların eğitim süreçlerinde nasıl konumlandırıldığı önemli bir araştırma konusu olarak öne çıkmaktadır. Çalışmanın bu yönüyle hem öğretim sürecine hem de eğitimde teknoloji kullanımına yönelik önemli çıkarımlar sunması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Üretken yapay zekâ araçları, yabancı dil eğitiminde yazılı metinlerin değerlendirilmesi, öğrenciye kişiselleştirilmiş geri bildirim sağlanması ve öğretim süreçlerinin desteklenmesi gibi alanlarda öğretmenlere yeni olanaklar sunmaktadır. Bu araçlar, öğrencilerin bireysel özelliklerine göre değerlendirme yapılmasını mümkün kılarken; öğretmenlerin iş yükünü azaltmakta ve değerlendirme süreçlerinde nesnellik, tutarlılık ve hız kazandırmaktadır. Ancak bu teknolojilerin pedagojik bağlamda nasıl kullanıldığı, öğretmenlerin bu araçlara yönelik deneyim, tutum ve değerlendirmeleri yeterince araştırılmamıştır (Uğur & Kınacı, 2014).

Bu bağlamda, öğretmenlerin üretken yapay zekâ araçlarını nasıl algıladıkları ve deneyimlediklerinin incelenmesi, yalnızca mevcut uygulama pratiklerini anlamak açısından değil, aynı zamanda bu teknolojilerin eğitim sistemine nasıl dahil edileceğine yönelik stratejik kararların oluşturulması bakımından da önem taşımaktadır. Öğretmenlerin görüşleri, üretken yapay zekânın sınıf içi uygulamalarında ortaya çıkabilecek pedagojik, etik ve teknik sınırlılıkların belirlenmesine; aynı zamanda öğretmen eğitimi, müfredat tasarımı ve politika geliştirme süreçlerinde rehberlik edecek verilerin sağlanmasına katkı sunmaktadır. Böylece bu çalışma, yapay zekâ destekli değerlendirme uygulamalarının yalnızca teknik bir yenilik değil, aynı zamanda öğretmen-öğrenci etkileşimini, öğretmen rollerini ve ölçme-değerlendirme anlayışını dönüştüren bir paradigma değişimi olarak ele alınmasını hedeflemektedir. Literatürde özellikle üretken yapay zekânın değerlendirme pratiklerine dahil edilmesi bağlamında öğretmen algılarını inceleyen çalışmalar sınırlıdır (Huang ve diğ., 2023). Bu araştırmada, üretken yapay zekâ araçlarından ChatGPT-4o ve Gemini Advanced değerlendirme aracı olarak incelenmiştir. Bu araçlar bundan sonraki bölümlerde çoğul ifadelerde üretken yapay zekâ araçları, tekil ifadelerde ChatGPT ve Gemini olarak anılacaktır.

Bu çalışmanın amacı, üretken yapay zekâ araçlarının yabancı dil eğitiminde yazılı metin değerlendirme süreçlerinde öğretmenler tarafından nasıl kullanıldığını, bu araçların geleneksel yöntemlere kıyasla algılanan katkılarını ve sınırlılıklarını incelemektir. Bu kapsamda, öğretmenlerin değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler, yapay zekâ tabanlı araçlara yönelik bilgi ve deneyim düzeyleri, bu araçların değerlendirmedeki avantaj-dezavantaj algısı ve entegrasyonuna yönelik tutumları analiz edilmektedir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Yabancı dil öğretmenleri, yazılı sınavları değerlendirirken ne tür ölçütleri temel almakta ve bu süreçte üretken yapay zekâ araçlarının sunduğu olanaklar bağlamında hangi zorluklarla karşılaşmaktadır?
2. Öğretmenlerin, üretken yapay zekâ tabanlı değerlendirme araçlarını kullanma konusundaki deneyimleri, bu araçlara ilişkin bilgi düzeyleri ve bu araçların eğitim süreçlerine entegrasyonuna ilişkin algıları nasıldır?

3. Öğretmenler, üretken yapay zekâ destekli metin değerlendirme araçlarını; nesnellik, doğruluk ve güvenilirlik açısından geleneksel değerlendirme yöntemleriyle karşılaştırdıklarında ne tür avantaj ve dezavantajlar görmektedir?

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, mevcut bir olgunun derinlemesine incelenmesi ve betimlenmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Merriam, 2013) ve araştırmacıya bir olayı ayrıntılı biçimde ele alma imkânı sunmaktadır (Glesne, 2013). Yapay zekâ araçlarının yabancı dil eğitimindeki kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymak ve bu görüşleri derinlemesine analiz etmek amacıyla, bu araştırmada durum çalışması deseni tercih edilmiştir.

Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubunu, ortaöğretim düzeyinde bir lisede görev yapan altı İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların dördü erkek, ikisi kadındır. Ayrıca, öğretmenlerden ikisi alanlarında yüksek lisans derecesine sahiptir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğretmenlerin demografik özellikleri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Mesleki Deneyim (Yıl)	Yapay Zekâ Aracı Kullanım Durumu
Ö1	Erkek	Yüksek Lisans	24	Evet
Ö2	Erkek	Lisans	26	Evet
Ö3	Erkek	Lisans	20	Evet
Ö4	Kadın	Lisans	18	Evet
Ö5	Kadın	Yüksek Lisans	17	Evet
Ö6	Erkek	Lisans	19	Evet

Katılımcı seçiminde, öğretmenlerin araştırmaya gönüllü olarak katılmaları, yapay zekâ araçlarına yönelik en az temel düzeyde bilgi sahibi olmaları ve bu araçları derslerinde en az bir defa kullanmış olmaları temel kriterler olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğretmenlerin yapay zekâ araçları deneyimleri

	Üretken YZ Aracı	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Daha önce ChatGPT, Gemini kullandınız mı?	ChatGPT	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Gemini	✓	x	x	x	x	✓

(✓: Evet x: Hayır)

Bu kriterler doğrultusunda seçilen katılımcıların, yapay zekâ destekli değerlendirme süreçlerine ilişkin deneyimlerini paylaşımları ve uygulamalara dair görüş bildirmeleri sağlanmıştır. Katılımcıların her biriyle bireysel olarak görüşmeler gerçekleştirilmiş, görüşmeler sırasında veriler araştırmacı tarafından yazılı olarak toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış bir görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formundaki sorular, araştırmanın amaçlarına yönelik bilgi toplamayı hedeflemektedir. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerliliği için çeşitli ölçütler bulunmaktadır. Bunlardan biri, katılımcı teyididir. Bu bağlamda, öğretmenlerin seçiminde gönüllülük esası gözetilmiş ve sorulara samimi yanıtlar vermelerini sağlamak amacıyla isimlerinin gizli tutulacağı ve hiçbir şekilde açıklanmayacağı belirtilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2016), katılımcıların gönüllü olmasının araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, öğretmenlere araştırmaya gönüllü katılmalarını sağlamak için araştırmanın önemi ve sunacakları katkılar açıklanmış ve yalnızca gönüllü olanlar çalışmaya dahil edilmiştir. İkinci ölçüt ise verilerin katılımcılarla yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılarak toplanmasıdır. Bu amaçla, araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve veriler bu şekilde elde edilmiştir. Toplanan verilerin ayrıntılı olarak raporlanması ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının açıklanması, nitel araştırmalarda geçerliliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Büyüköztürk ve diğ., 2016). Görüşme formunun uzman görüşüne sunulması da araştırmanın güvenilirliğini sağlayan önemli bir ölçüttür. Bu çerçevede, konuyla ilgili üç öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Güvenirliği sağlayan bir diğer ölçüt ise katılımcıların görüşlerinin bulgular bölümünde doğrudan alıntılarla gösterilmesidir. Bu amaçla, öğretmenlerin görüşleri olduğu gibi aktarılmıştır. Soruların katılımcıların anlayabileceği açıklık ve belirginlikte olmasına; karmaşık, anlaşılması güç veya yanlış anlamaya yol açmayacak nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Bu yöntemle, toplanan verilerin geçerlik ve güvenilirliğinin olumsuz etkilenmesi engellenmeye çalışılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Görüşme formu dört ana bölümden ve toplam on bir sorudan oluşmaktadır. Birinci bölüm, öğretmenlerin değerlendirme süreçlerinde yaşadıkları güçlükleri (zaman yönetimi, kriter belirleme, teknoloji kullanımı vb.) sorgulamaktadır. İkinci bölüm, öğretmenlerin yapay

zekâ araçlarını kullanma deneyimlerini ve bu araçlara yönelik algılarını incelemektedir. Üçüncü bölüm, öğretmenlerin bu araçları etkili kullanabilmeleri için ihtiyaç duydukları destekleyici materyal ve eğitim türlerine odaklanmaktadır. Dördüncü bölüm ise öğretmen ve yapay zekâ araçları arasındaki iş birliğini, sınav değerlendirmelerinde bu araçların rolünü ve sürecin nasıl iyileştirilebileceğine ilişkin görüşleri ele almaktadır. Bu yapı, araştırmanın alt problemleriyle doğrudan ilişkilendirilmiş ve verilerin bütüncül bir biçimde toplanmasını sağlamıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışma, öğretmenlerin eğitimde değerlendirme süreçlerine ilişkin deneyimlerini ve görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında öğretmenlerle görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Öğretmenlerin yazılı sınavları değerlendirirken karşılaştıkları zorluklar ve deneyimler derinlemesine incelenmiş, bu süreçte yapay zekâ araçlarının yardımcı araçlar olarak kullanılabilirliği değerlendirilmiştir. Ayrıca, araştırma kapsamında öğretmenler tarafından belirlenen bir konu olan “İnternet görgü kuralları” ile ilgili, dil eğitimi alan bir kişi tarafından yazılan aşağıdaki metin üretken yapay zekâ araçları ile değerlendirilmiştir.

14

“Internet World is dangerous and the Internet language is very be rude. If people use netiquette, the internet is be more peaceful. When people follow netiquette, the internet language is improve. Being polite and respectful make conversations friendly and clear and make people happy. Nowadays stress is a big problem. I think we use netiquette in Social Media, people feel happy and motivated because social media don’t have a rude language”

Metin değerlendirilmesinde yapay zekâ araçlarına aşağıdaki komut verilmiştir:

“The mother tongue of high school students is Turkish. These students study English as a foreign language. These students are given a foreign language exam. I want you to evaluate this exam. Students were asked to write a text on a determined topic. When evaluating, you should make sure that the text was written by a student. The text is worth 30 points in total. These 30 points and their percentage distribution according to the determined criteria are as follows.

Unity (%20), Coherence (%20), vocabulary (using the right words) (%20), structure (grammar rules) (%20), punctuation (using right punctuation) (%10), capitalization (using capitals correctly) (%10)

Students will be able to write series of sentences about the city that they would like to visit by indicating reasons.”

Belirlenen kriterler ve değerlendirmedeki etkilerine göre yapay zekâ araçlarına komutlar verilmiştir. Öğretmenler yaptıkları sınavlarda öğrencilerin yazdıkları metinleri değerlendirirken kullandıkları 30 puan üretken yapay zekâ araçlarında değerlendirme puanı olarak belirlenmiştir. Değerlendirme sonuçları öğretmenler ile incelenerek üretken yapay zekâ araçları ile ilgili görüşleri alınmıştır.

Görüşmelerde, öğretmenlerin yazılı sınavlardaki değerlendirme süreçlerinde yaşadıkları zorluklar ve yapay zekâ araçlarıyla iş birliği yapma beklentileri ele alınmıştır. Öğretmenler, yazılı sınav değerlendirme süreçlerinde zaman yönetimi, değerlendirme kriterleri, öğrenci seviyelerindeki farklılıklar ve yazılı metinlerin niteliği gibi sorunları paylaşmışlardır. Bunun yanı sıra, yapay zekâ araçlarının bu süreçlerde nasıl daha etkin kullanılabileceğine dair görüş ve öneriler alınmıştır.

Görüşmelerin geçerliliği, katılımcı öğretmenlerin ifadelerinden yapılan doğrudan alıntılarla sağlanmıştır. Bu alıntılar, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla metinlerin sistematik bir şekilde kategorize edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk ve diğ., 2016). Bu analiz sayesinde, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarıyla ilgili deneyimleri ve bu araçların eğitimdeki potansiyel kullanımları hakkında derinlemesine bilgi edinilmiştir. Veri analizi süreci araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Analizlerde öncelikle yazılı metinlere göre içerik analizi kapsamında kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Elde edilen kod ve temalar, üretken yapay zekâ araçları (ChatGPT ve Gemini) aracılığıyla karşılaştırmalı olarak kontrol edilmiş, temalar arası tutarlılık açısından yapay zekâdan teyit alınmıştır. Bu süreçte, yapay zekâ araçlarından ve alanında uzman iki akademisyenden alınan dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı hesaplanmamış olmakla birlikte, analiz süreci üretken yapay zekâ sistemleri ve alan uzmanı iki akademisyenin katkısıyla doğrulanmıştır. Bu süreçte yalnızca küçük düzeltme önerilerinin sunulmuş olması, elde edilen kod ve temaların genel olarak tutarlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, içerik geçerliliği ve veri analizinin güvenilirliği bakımından bulguların makul düzeyde güvenilir olduğu değerlendirilmektedir.

Bulgular

Araştırma kapsamında toplanan veriler ve bu verilerden hareketle edinilen bulgular araştırma sorularındaki sıra izlenerek sunulmaktadır.

Sınavların Değerlendirmesine İlişkin Öğretmenlerin Deneyimleri

Öğretmenlerin yazılı sınavları değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlar, genellikle zaman yönetimi, öğrenci sayısının fazla olması ve değerlendirme kriterlerinin belirsizliği gibi başlıklar görüşmelerden elde edilen veriler sonucunda bu başlıklar altında toplanmaktadır. Öğretmenlerin sınav değerlendirme süreçlerinde yaşadıkları zorluklar ve bu zorlukların nasıl aşılabilecekleri de toplanan verilerle ortaya konmuştur.

Tablo 3. Sınavların değerlendirilmesine ilişkin öğretmen deneyimleri

Tema	Temsili Kodlar
Zaman Yönetimi ve İş Yüğü	Sınav değerlendirmesinin kısa sürede yapılması, e-okula not girme süresi baskısı, fazla öğrenci sayısı
Öğrenci Düzeyi Farklılıkları	Dört dil becerisi ölçümünün zaman alması, öğrenciler arası seviye farkı, özgün metin yazma zorluğu
Nesnellik ve Değerlendirme Ölçütleri	Kriterlerin önceden açıklanması, adil puanlama

Tablo 3, öğretmenlerin yazılı sınavları değerlendirirken deneyimler, yaşadıkları temel sorunlar temalar ve kodlar ile özetlemektedir. Öğretmenler, özellikle zaman baskısı, öğrenci sayısının fazlalığı ve değerlendirme kriterlerinin belirsizliği gibi etkenlerin süreci zorlaştırdığını belirtmiştir. Ayrıca, öğrenciler arasındaki seviye farklılıklarının yazılı metinlerin nesnel biçimde değerlendirilmesini güçleştirdiği vurgulanmıştır. Bulgular, etkili bir sınav değerlendirme süreci için yapılandırılmış zaman yönetimi, net ölçme kriterleri ve öğrenci farklılıklarını dikkate alan bir yaklaşımın gerekliliğine işaret etmektedir.

Öğretmenler genel olarak, sınavların değerlendirilmesi için ayrılan süreyle ilgili zaman baskısı hissettiklerini belirtmişlerdir. Ö1, *"Yapılan sınavların değerlendirilmesini kısa sürede yapmak gerekiyor. Notların e-okul sistemine sınavın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içinde girilmesi gerekiyor."* diyerek, zaman kısıtlamalarının değerlendirme sürecine etkisini ifade etmiştir. Ö6, yabancı dil derslerinde öğrenciler arasında büyük seviye farklılıkları bulunduğu dikkat çekmiştir: *"Yabancı dil dersi sınavında 4 dil becerisini de ölçtüğümüz için özellikle speaking sınavlarını uygulamak oldukça zaman alıyor. Öğrenciler arasında yabancı dil konusunda seviye farklılıkları çok fazla ve bu da özellikle öğrencilerin writing sınavlarında özgün metinler yazmaları istendiğinde ortaya çıkıyor."* Bu durum, öğrenci seviyeleri arasındaki farklılıkların yazılı sınavların değerlendirilmesi üzerindeki etkisini ve sürecin uzadığını ortaya koymaktadır. Ö2, sınavların daha nesnel bir şekilde değerlendirilebilmesi için, değerlendirme kriterlerinin öğrencilere önceden açıklanması gerektiğini belirtmiştir:

"Sınavları değerlendirirken yeterli süre bulunabiliyor. Öğrencilere yapılan sınavların değerlendirilme kriterleri önceden bildirilip ona göre çalışma yapabilirlerse yazdıkları metinler daha objektif değerlendirilebilir." Bu durum, öğretmenlerin adil ve verimli değerlendirme yapabilmesi için kriterlerin belirlenmesi gerektiğini göstermektedir. Öğretmenler, sınav değerlendirme sürecinin daha verimli hale gelmesi için zaman yönetimi, değerlendirme standartları ve öğrenci seviyeleri arasındaki farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımıyla İlgili Öğretmenlerin Deneyimleri

Bu bölümde öğretmenlerin yapay zekâ araçlarıyla ilgili görüşleri, eğitimdeki dijital dönüşümün nasıl şekillendiğini ve bu araçların öğretim sürecindeki rolünü anlamamıza yardımcı olmaktadır. Öğretmenler, yapay zekâ araçlarının öğrencilerin gelişimini destekleme, zaman kazandırma ve öğrenme materyalleri hazırlama gibi farklı yönlerini vurgulamışlardır.

Tablo 4. Yapay zekâ araçlarının kullanımına ilişkin öğretmen deneyimleri

Tema	Temsili Kodlar
Pedagojik Kullanım Alanları	Kelime öğretimi, görsel üretimi, konuşma ve yazma becerilerinin desteklenmesi, bireyselleştirilmiş öğrenme uygulamaları
Zaman ve Verimlilik	Ders hazırlığında zaman tasarrufu, otomatik geri bildirim, sınav hazırlama süreçlerinde hız ve kolaylık
Öğretmen Denetimi ve Güvenilirlik	Yapay zekâ değerlendirmelerinin öğretmen tarafından kontrol edilmesi, sonuçların tutarlılığına ilişkin endişeler
Bireyselleştirilmiş Eğitim Potansiyeli	Öğrenci ödevlerinde ve bireysel öğrenme süreçlerinde YZ kullanımının artırılması, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanabilirlik

Tablo 4, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarının eğitimdeki rolüne ilişkin deneyimlerini ve bu araçlardan beklentilerini tematik olarak özetlemektedir. Bulgular, öğretmenlerin yapay zekâyı özellikle kelime öğrenimi, görsel üretimi ve bireyselleştirilmiş öğrenme süreçlerinde destekleyici bir araç olarak gördüklerini göstermektedir. Öğretmenler, yabancı dil öğretiminde yapay zekâ destekli araçları çeşitli amaçlarla kullanmaktadır. Şekil 2'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde en çok tercih ettiği yapay zekâ destekli araçlar arasında Duolingo, TalkPal, QuillBot, Rosetta Stone, Grammarly ve Gliglish öne çıkmaktadır. Bu araçlar, farklı dil becerilerini desteklemek amacıyla çeşitli işlevler sunmaktadır. Duolingo ve Rosetta Stone, kelime bilgisi ve dilbilgisi öğretimi açısından

yaygın olarak kullanılan uyarlanabilir öğrenme platformlarıdır. TalkPal ve Gliglish, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik yapay zekâ tabanlı geri bildirim sunarak bireyselleştirilmiş öğrenme imkânı sağlamaktadır. QuillBot ve Grammarly ise özellikle yazılı dil becerilerini geliştirmek için kullanılan metin analiz ve düzenleme araçları olup, öğrencilerin yazım, dil bilgisi ve akıcılık konularında desteklenmesine katkıda bulunmaktadır.

Şekil 2. Öğretmenlerin yabancı dil alanında yapay zekâ destekli kullandıkları araçların kelime bulutu

Öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını derslerinde nasıl kullandıklarını, bu araçlardan ne düzeyde faydalandıklarını ve karşılaştıkları avantajlar ile zorlukları daha iyi anlamak adına yapılan görüşmelerde çeşitli görüşler ortaya konmuştur. Ö1, yapay zekâ araçlarını kelime öğrenimi ve görsel üretim gibi süreçlerde kullandığını belirtmiştir: *"Yapay zekâ araçlarını kullanmaya çalışıyorum. Yapay zekâ aracı ile görsel üreterek öğrencilerin kelime öğrenimini desteklemeye çalışıyorum. Bu konuda zaman harcamak gerekiyor, buna karşın öğrenciler tarafından bu durum olumlu karşılanıyor."* Bu durum, teknolojinin öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklediği ile ilgili durumu ortaya koymaktadır. Ö4, teknolojinin sınıf içi etkileşime nasıl entegre edildiğini şu şekilde açıklamıştır: *"Dersim için gerekli olabilecek teknolojik araçları kullanıyorum. Okuldaki etkileşimli tahtadan veya derse hazırlık sürecinde bilgisayarımın gerekli işlemleri yapabiliyorum."* Bu, öğretmenlerin gelişen teknolojiye uyum sağlama ve derslerinde teknolojik araçları kullanma durumunu göstermektedir.

Ö2, yapay zekâ araçlarının eğitimdeki etkin kullanımı konusunda bazı zorluklarla karşılaştıklarını belirtmiştir: *"Bilgisayar kullanımı, sayfa düzeni, dersin değerlendirilmesi konusunda MEB süreç içinde değişiklik yaptı. E-okul sistemi üzerinde İngilizce dersinin kriterlerini değiştirdi ama değişikliğin okullarda uygulanabilmesi için gerekli materyaller sağlanmadı."*

Öğretmenlerin eğitimdeki değişikliklere uyum sağlamakta desteğin sağlanması ve bu süreçte teknolojik altyapının iyileştirilmesi gerekliliğini ifade edilmiştir. Ö1, yapay zekâ araçlarının sınav hazırlığı ve değerlendirilmesi süreçlerinde kullanılabileceğine değinmiş ve sonuçların öğretmenler tarafından denetlenmesi gerektiğini belirtmiştir: *"Yapay zekâ araçları sınavların hazırlanması ve değerlendirilmesi sürecinde kullanılmalı. Çıkan sonuçların öğretmenler tarafından her zaman denetlenmesi gerekir, çünkü sonuçlar her zaman tutarlı olmayabilir."* Ö4, yapay zekâ araçlarının bireysel eğitim ve öğrencilerin ev ödevlerinde daha fazla kullanılabileceğini düşündüğünü belirtmiştir: *"Yapay zekâ araçlarının okul içinde kullanılabileceğini çok düşünüyorum. Genel olarak bireyselleştirilmiş programlarda veya öğrencilere bu araçları kullanabilecekleri ev ödevleri ile kullanılabileceğini düşünüyorum."* Bu öneri, yapay zekâ araçlarının öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun hale getirilebileceğini ve öğrencilere daha fazla esneklik tanınabileceği ifade edilmiştir.

Yapay Zekâ Araçları ile Metin Değerlendirmesi

Bu bölümde, yapay zekâ araçlarının metin değerlendirme sürecindeki performansları ve öğretmenlerin bu araçları değerlendirmesine dair bulgular sunulmaktadır. Araştırma kapsamında belirlenen kriterlere göre üretken yapay zekâ araçları verilen metni değerlendirmiş ve puanlamıştır. Yapay zekâ araçlarının metni değerlendirme sonuçları şu şekilde tablo haline sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin yapay zekâ araçları deneyimleri

Değerlendirme Kriteri ve Puan	ChatGPT Değerlendirme ve Puanı	Gemini Değerlendirmesi ve Puanı
Unity 6 Puan	Metin, netiquette'e uymanın önemi ve uymamanın doğurabileceği problemler üzerine odaklanmış. Tüm bölümler ana fikre uygun ve ilgili. (6 puan)	Metin genel olarak internet görgü kuralları (netiquette) konusuna odaklanarak, netiquette'in internet ortamını daha barışçıl hale getireceğini ve insanların daha mutlu hissetmesini sağlayacağını savunuyor. (3 puan)
Coherence 6 Puan	Metin genel olarak anlaşılır ancak bazı cümleler mantıksal akış açısından zayıf. Örneğin, "Internet world is dangerous and the Internet language is very be rude" cümlesi daha iyi ifade edilebilir. (4 puan)	Metnin anlam akışı genel olarak anlaşılır olsa da, bazı cümlelerde dil bilgisi hataları ve anlatım bozuklukları bulunuyor. Özellikle "Internet language is very be rude" ve "social media don't have a rude language" ifadeleri düzeltilmelidir. (3 puan)
Vocabulary 6 Puan	Genel olarak kelimeler doğru kullanılmış ancak bazı kelimeler yanlış veya eksik kullanılmış (örneğin, "be rude" yerine "rude" olmalıydı).	Kelimeler genel olarak konuyla uyumlu olsa da, "be rude" yerine "can be rude" ve "social media don't have a rude language" yerine "social media would

	Varyasyon açısından fena değil. (5 puan)	have less rude language" gibi ifadeler kullanmak daha doğru olacaktır. (3 puan)
Structure 6 Puan	Cümle yapılarında bazı hatalar var. Örneğin, "the internet language is improve" yerine "the internet language improves" olmalıydı. Bazı cümleler daha akıcı hale getirilebilir. (4 puan)	Metinde dil bilgisi hataları bulunmaktadır. "Internet world is dangerous and the Internet language is very be rude." cümlesi "The internet can be a dangerous place, and the language used online can sometimes be rude." şeklinde düzeltiler. (2 puan)
Punctuation 3 Puan	Noktalama işaretleri genellikle doğru kullanılmış ancak bazı eksiklikler var. Örneğin, "I think we use netiquette in social media" cümlesinde virgül kullanılabilir. (2 puan)	Noktalama işaretleri genel olarak doğru kullanılmış ancak, "Internet world is dangerous and the Internet language is very be rude." cümlesinde "dangerous" kelimesinden sonra virgül kullanılabilir. (2 puan)
Capitalization 3 Puan	Büyük harf kullanımı genel olarak doğru ancak bazı küçük hatalar var. Örneğin, "Internet world" ifadesinde "world" küçük harfle başlamalı. (2 puan)	Büyük harf kullanımı doğrudur. Cümle başları doğru şekilde büyük harfle yazılmıştır. (3 puan)
Genel Değerlendirme Toplam Puan	Bu metin, netiquette'e uyulmaması durumunda ortaya çıkabilecek bazı sorunları ele alıyor. Metin genel olarak ana fikre odaklanmış ve mantıksal olarak organize edilmiş. Ancak, bazı dilbilgisi ve kelime kullanımı hataları var. Noktalama ve büyük harf kullanımı ise genel olarak iyi. Metin, biraz daha akıcı ve dilbilgisi açısından doğru hale getirilirse daha iyi olabilir. (Toplam Puan: 23)	Öğrenci, netiquette'in internet ortamını daha olumlu bir hale getireceği fikrini savunarak bu kuralların önemine dikkat çekmiştir. Ancak, dil bilgisi hataları ve anlatım bozuklukları metnin anlaşılabilirliğini ve etkisini azaltmaktadır. Bu hataların düzeltilmesiyle metnin akıcılığı ve etkisi artacaktır. (Toplam Puan: 16)

Tablo 5' de iki yapay zekâ aracının verilen metni belirlenen kriterlere göre değerlendirilerek puanlaması ve verdiği geri bildirimler yer almaktadır. Değerlendirme kriterlerinde verilebilecek en yüksek puan belirtilmiş ve araçların buna göre metni puanlaması sağlanmıştır. Üretken yapay zekâ araçları puanlama yapmanın yanında hatalı kelime veya cümleleri tespit ederek uygun tavsiyelerde bulunmuştur. Yapılan değerlendirme sonuçları öğretmenler tarafından incelenerek araçların güçlü ve zayıf yönleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Yapay zekâ araçlarının metin değerlendirmesi öğretmenler tarafından genel olarak olumlu bulunmuştur. Öğretmenlere göre, bu araçlar öğrencilerin yazılı metinlerini değerlendirme süreçlerinde etkili sonuçlar doğurabilir. Araçlar, metin analizi ve öğrencilere verilen geri bildirimler açısından etkili olarak görülmektedir.

Üretken yapay zekâ araçlarının değerlendirme sonuçları öğretmenler tarafından incelenmiştir. Sonrasında araçların süreç performansı çeşitli yönlerle öğretmenlere sorularak alınan cevaplar tablo haline getirilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Öğretmenlerin yapay zekâ araçları deneyimleri

	Üretken YZ Aracı	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Üretken yapay zekâ araçları belirlenen değerlendirme kriterlerini doğru kullanmış mı?	ChatGPT	✓	✓	✓	x	✓	x
	Gemini	✓	x	x	✓	x	✓
Üretken yapay zekâ araçları değerlendirme kapsamında yaptığı geri bildirimler yeterli mi?	ChatGPT	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Gemini	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Üretken yapay zekâ araçları değerlendirme puanları başarılı mı?	ChatGPT	✓	✓	✓	✓	✓	✓

(✓: Evet x: Hayır)

Yapılan görüşmelerde üretken yapay zekâ araçların metin değerlendirmesi ile ilgili çeşitli görüşler ifade edilmiştir. Ö1, ChatGPT ile ilgili olarak *"Genel olarak değerlendirmeleri başarılı, verilen komuta göre etkili değerlendirmeler yapmış. Öğrencilere dönütler vermesi ve bazı sorularda metnin düzeltilmiş halini vermesi gayet başarılı. Genel değerlendirmeleri Gemini'ye benzer olmasına rağmen daha kısa değerlendirmeler yaptı."* demiştir. ChatGPT'nun öğrencilere verilen geri bildirimlerdeki etkinliğine dikkat çekmektedir. Bunun yanında aynı öğretmen, Gemini için *"Verilen komutu başarılı şekilde ele almış fakat puanlama konusunda ChatGPT daha başarılı sonuçlar ortaya çıkardı."* demiştir.

Öğrenciler için sağlanacak geri bildirimlerin kalitesi ve özgünlüğü, öğretmenlerin dikkatle üzerinde durdukları bir başka önemli konudur. Öğretmenler, yapay zekâ araçlarının metinlere özelleştirilmiş geri bildirimlerde bulunarak öğrencilerin gelişimini destekleme potansiyeli olduğunu vurgulamaktadır (Warschauer & Grimes, 2008).

Ö2, ChatGPT ile ilgili *"Yabancı dil eğitiminde, özellikle bu şekilde öğrencilerin özgün metinler yazmasını beklediğimiz alanlarda ChatGPT güzel bir yardımcı araç olabilir. Başarılı değerlendirmeler ve geri bildirimler verdi. Her öğrenci için özgün değerlendirmeler ve geri bildirimler hazırlaması, öğrencilerin etkili öğrenmeler gerçekleştirmelerine yardımcı olacaktır."* ifadesini kullanmıştır. ChatGPT'nin öğrencilere özgün ve kişiselleştirilmiş geri bildirim sağlamada başarılı olabileceği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte, öğretmenler yapay zekâ araçlarının bazı sınırlamaları olduğunu ve bu araçların daha etkili kullanımı için bazı gelişimlere ihtiyaç duyduğunu belirtmişlerdir.

Özellikle puanlama ve değerlendirme süreçlerinde araçların daha hassas olması gerektiği vurgulanmıştır.

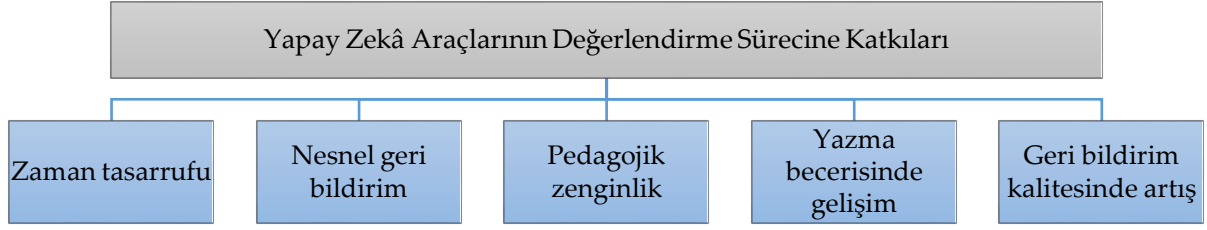
Ö3, ChatGPT'nin değerlendirmesinde şu ifadeyi kullanmıştır: *"Yapay zekâ araçlarına detaylı ve yerinde parametreler girerek yabancı dil eğitiminde kullanımı çok yerinde olacaktır. Konuşma ve yazma sınavlarında kullanılması çok isabetli olacaktır. Öğrencilerin İngilizce seviyelerini A1 ve B1 gibi belirtmeliyiz."* Bu durumla yapay zekâ araçlarının daha etkili olabilmesi için öğretmenlerin belirli parametreler girmesinin önemi ifade edilmiştir.

Ö2 ise Gemini hakkında şunu belirtmiştir: *"Etkili değerlendirmeler yapmış. Komutta belirlediğimiz sınırları çok net belirledi. Öğrencilerin konudan sapmasını çok belirleyici olacak şekilde olumsuz değerlendirdi. Bizim öğrencileri değerlendirirken çabasını göz önünde bulundurmamız her zaman puana yansımaktadır."* Gemini'nin öğrenci performansını belirli sınırlarla değerlendirdiği ancak öğretmenlerin öğrencilerin çabasını göz önünde bulundurması gerektiği öne çıkmaktadır.

Öğretmenler, yapay zekâ araçlarının eğitimde daha geniş bir kullanım alanına sahip olabileceğini ifade etmişlerdir. Özellikle yazma ve konuşma becerilerinin gelişimine katkı sağlamak, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını ders süreçlerine entegre etme konusundaki vizyonunu yansıtmaktadır.

Ö5, ChatGPT hakkında şu şekilde değerlendirme yapmıştır: *"ChatGPT detaylı bir değerlendirme yapmış. Çoğu kriterde hem hataları tek tek belirtmesi, sonra aynı başlık altında tekrar değerlendirme yapması çok başarılı. Bunun yanında öğrencinin genel durumunu göreceği genel bir değerlendirme metni yazması çok etkileyici."* Bu, üretken yapay zekâ aracının detaylı analiz yapma yeteneğini ve öğrencilerin genel gelişimini izleme potansiyelini yansıtmaktadır.

Elde edilen bulgular, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını derslerinde farklı amaçlarla kullanabileceklerini ve bu araçların özellikle yazılı metin değerlendirme, konuşma pratiği sağlama ve sınav hazırlama süreçlerinde önemli bir destek sunduğu ifade edilmiştir. Yapay zekâ araçlarını değerlendirme sürecinde kullanarak başta zaman tasarrufu olmak üzere nesnel geri bildirim, süreçte pedagojik zenginlik, yazma becerisinde gelişim gibi katkılar sağlanacağı ifade edilmiştir (Şekil 3). Bununla birlikte, yapay zekâ araçlarının sağladığı geri bildirimlerin doğruluğu, değerlendirme kriterlerine uygunluğu ve öğrenci gelişimine etkisi konusunda öğretmenlerin farklı görüşlere sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Yapay zekâ araçlarının değerlendirme sürecine katkıları

Genel olarak, yapay zekâ araçlarının eğitimde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bilinçli ve stratejik bir yaklaşımla bu teknolojilerden faydalanması ifade edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, öğretmenlerin yabancı dil eğitiminde üretken yapay zekâ araçlarını nasıl kullandıkları, bu süreçte karşılaştıkları sorunlar, araçların sınav değerlendirme süreçlerindeki işlevselliği ve öğretmen algıları incelenmiştir. Bulgular, yazılı sınav değerlendirmelerinde öğretmenlerin en çok zaman baskısı, yüksek öğrenci sayısı ve ölçüt belirsizliği gibi sorunlarla karşılaştıklarını ortaya koymuştur. Özellikle dil becerilerinin değerlendirildiği sınavlarda zaman yönetiminin daha zorlayıcı olduğu ifade edilmiştir. Öğrenciler arasındaki seviye farklılıklarının da nesnel değerlendirmeyi zorlaştırdığı vurgulanmıştır. Bu nedenle, değerlendirme sürecinin adil ve etkili yürütülebilmesi için ölçme kriterlerinin önceden belirlenmesi ve öğrencilere açık şekilde sunulması gerekmektedir. Sonuçlar, başarılı bir değerlendirme süreci için planlı zaman yönetimi, açık ve sabit ölçütler ile öğrenci çeşitliliğine duyarlı yaklaşımların önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca, üretken yapay zekâ araçlarının yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesinde özgün ve kişiselleştirilmiş geri bildirimler sunarak öğretmenlerin iş yükünü azaltma ve süreci zenginleştirme potansiyeline sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Stan ve diğ. (2025) ile Songsiengchai (2025), bu araçların değerlendirme sürecine katkısının eğitim uygulamalarını güçlendirdiğini belirtmektedir.

Bir öğretmenin ifadesiyle, “ChatGPT’nin her öğrenci için farklı ve anlamlı dönütler üretmesi, süreci çok daha verimli hale getirdi.” Bu tür görüşler, öğretmenlerin üretken yapay zekâ araçlarını zaman kazandıran, kişiselleştirilmiş geri bildirim sunan ve standartlaştırılmış değerlendirme süreçlerine katkı sağlayan destek araçları olarak değerlendirdiğini göstermektedir (Bin-Hady ve diğ., 2023). Bununla birlikte, bazı öğretmenler özellikle

Gemini'nin puanlama sisteminde katı olduğunu ve öğrenci çabasını yeterince dikkate almadığını ifade etmiş, bu da yapay zekâ araçlarının pedagojik esneklik ve öğrenci merkezli yaklaşım boyutlarında geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Neupane ve diğ., 2025).

Öğretmenlerin üretken yapay zekâ araçlarına ilişkin bilgi düzeylerinin farklılık gösterdiği, bu araçları çeşitli amaçlarla derslerine entegre ettikleri ve genel olarak olumlu deneyimler yaşadıkları ortaya konmuştur. Öğretmenler; kelime öğretimi, görsel destekli öğrenme, yazma becerilerinin geliştirilmesi ve bireyselleştirilmiş geri bildirim gibi alanlarda yapay zekâ araçlarından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, yapay zekâ destekli dil öğrenme platformlarının ve araçlarının ses tanıma teknolojisi ve kişiselleştirilmiş geri bildirim yoluyla öğrencilerin dil yeterliklerini destekleme potansiyeline işaret etmektedir (Babitha ve diğ., 2022). Bununla birlikte, öğretmenlerin bazıları, teknolojik altyapı eksiklikleri, sistemsal uyumsuzluklar ve materyal yetersizlikleri nedeniyle bu araçların sınıf içi kullanımında zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen görüşleri, üretken yapay zekâ araçlarının özellikle öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun öğrenme deneyimleri sunmada etkili olduğunu göstermektedir. Öte yandan, yapay zekâ araçlarının değerlendirme süreçlerinde sunduğu çıktılar üzerinde öğretmen denetiminin sürdürülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu sonuçlar, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını pedagojik süreçlere entegre ederken hem fırsatları hem de sınırlılıkları deneyim temelli olarak değerlendirdiklerini ve bu araçlara ilişkin algılarının uygulama bağlamında şekillendiğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin bu tür teknolojilerle olumlu öğrenme deneyimleri yaşaması, motivasyonlarının artması ve öğrenme kalitesinin yükselmesiyle ilişkilidir (Ok ve diğ., 2025). Ayrıca, yapay zekâ teknolojisinin gelişimiyle birlikte dil öğretiminin daha akıllı, etkileşimli ve verimli hâle geleceği öngörülmektedir (Fryer, 2019; Liu, 2023). Bu nedenle, öğretmenlerin üretken yapay zekâ araçlarını etkili biçimde kullanabilmeleri için gerekli teknik destek, materyal erişimi ve mesleki gelişim olanaklarının sağlanması önem arz etmektedir.

Araştırma bulguları, öğretmenlerin üretken yapay zekâ araçlarını metin değerlendirme süreçlerinde genel olarak etkili bulduklarını ortaya koymuştur. Öğretmenler, bu araçların özellikle yazılı metinlerde detaylı geri bildirimler sunma, dil hatalarını belirleme ve öğrenciye özel dönütler sağlama konusundaki yetkinliğine dikkat çekmişlerdir. ChatGPT ve Gemini gibi araçların, belirlenen değerlendirme kriterlerine göre puanlama

yapabildikleri, öğrencilerin yazılarını analiz edebildikleri ve belirgin dilsel eksikliklere yönelik düzeltici öneriler sundukları ifade edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenler, yapay zekâ destekli değerlendirme süreçlerinin geleneksel yöntemlere kıyasla daha hızlı, nesnel ve çeşitlendirilmiş geri bildirimler sunma potansiyeline sahip olduğunu vurgulamışlardır (Warschauer & Grimes, 2008). Bununla birlikte, öğretmenler değerlendirme doğruluğunun kullanılan komutların açıklığı ve kapsamıyla doğrudan ilişkili olduğunu, yani araçların etkili çalışabilmesi için kullanıcı kaynaklı girdilerin niteliğinin belirleyici olduğunu belirtmişlerdir (Pham & Cao, 2025). Öğretmenler ayrıca, yapay zekâ araçlarının belirli sınırlar içinde değerlendirme yapması nedeniyle öğrencilerin çabasını veya bireysel farklılıklarını tam olarak yansıtamadığını ifade ederek, bu araçların pedagojik hassasiyetleri sınırlı düzeyde yansıtabildiğini vurgulamışlardır. Bu durum, öğretmenlerin araçları doğrudan bir değerlendirme mekanizması olarak değil, destekleyici bir unsur olarak görmeleri gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda, yapay zekâ araçlarının güvenilirliğinin artırılması için kurumsal düzeyde etik kullanım rehberlerinin oluşturulması, öğrencilerin dijital okuryazarlığının artırılması ve değerlendirme süreçlerinde bu teknolojilerin pedagojik ilkelere uygun biçimde entegrasyonunu sağlayacak politikaların geliştirilmesi gerektiği görülmektedir (Esfandiari & Ghamari, 2025). Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, üretken yapay zekâ araçları metin değerlendirme süreçlerinde öğretmenlerin iş yükünü azaltma, öğrenciye zamanında ve detaylı geri bildirim sunma gibi avantajlar sağlarken; değerlendirme kriterlerinin hassasiyeti, bağlamı anlama kapasitesi ve pedagojik esneklik gibi yönlerden gelişime açık görülmektedir.

Sonuç olarak, öğretmenlerin sınav değerlendirme süreçlerinde üretken yapay zekâ araçlarını etkili bir şekilde kullanma potansiyeli oldukça yüksek görünmektedir. Ancak bu potansiyelin tam anlamıyla hayata geçirilebilmesi için pedagojik uyum, etik sorumluluklar ve öğretmenlerin bu araçlarla olan etkileşimlerinin sistematik bir biçimde desteklenmesi gerekmektedir (Klimova ve diğ., 2024). Böylelikle, yapay zekâ destekli sistemlerin yabancı dil eğitiminde hem öğretmenler hem de öğrenciler için daha işlevsel ve sürdürülebilir hale gelmesi mümkün olacaktır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, yabancı dil eğitiminde yapay zekâ araçlarının etkili kullanımını desteklemek amacıyla birkaç öneri sunulabilir. Öncelikle, öğretmenlerin bu araçları pedagojik amaçlarla doğru ve etkili biçimde kullanabilmeleri için kapsamlı hizmet

İçerik eğitim programları geliştirilmelidir. Bu eğitimlerde, özellikle komut oluşturma, etik kullanım, değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi ve öğrenciye nitelikli geri bildirim sunma gibi alanlara odaklanılmalıdır. Görüşmelerde, öğretmenlerin büyük bir kısmı bu konularda destek ve rehberliğe ihtiyaç duyduklarını açıkça ifade etmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan üretken yapay zekâ araçlarının değerlendirme yaklaşımının oldukça katı ve öğrenci merkezli olmaktan uzak olduğu yönündeki eleştiriler dikkate alınarak, bu sistemlerin pedagojik esnekliğe sahip olacak şekilde yeniden tasarlanması önem arz etmektedir. Bu bağlamda, özellikle metin değerlendirme araçlarının öğrenci çabasını göz önünde bulunduran, özelleştirilebilir geri bildirim sunabilen ve farklı öğrenen profillerine uyum sağlayabilen yapılarla desteklenmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, öğretmen ve yapay zekâ iş birliğini temel alan, etik, pedagojik ve teknik boyutları kapsayan bir değerlendirme süreci, yabancı dil eğitiminde hem öğretim kalitesini artıracak hem de öğrenci başarısına katkı sağlayacaktır.

Bununla birlikte, bu araştırmanın sınırlılıkları dikkate alınarak gelecek çalışmalara yönelik de bazı öneriler sunulabilir. Öncelikle, çalışma nitel bir desenle ve sınırlı sayıda öğretmen görüşüyle yürütülmüştür. Dolayısıyla, gelecekte yapılacak araştırmalarda daha geniş örneklemle nicel veriler toplanarak öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını kullanma eğilimleri ve bu araçların öğrenci başarısına etkileri istatistiksel olarak incelenebilir. Ayrıca, üretken yapay zekâ araçlarının farklı branşlarda ve eğitim kademelerinde nasıl kullanıldığını karşılaştırmalı olarak ele alan çalışmalar, bu teknolojilerin disiplinler arası uygulanabilirliğini ortaya koyacaktır. Gelecek araştırmaların, öğretmenlerin yapay zekâ araçlarını uzun vadede kullanma eğilimlerini, etik karar verme süreçlerini ve öğrenci geri bildirimlerinin öğrenme çıktıları üzerindeki etkilerini değerlendirmesi, bu alandaki bilgi birikimini derinleştirecektir. Son olarak, yapay zekâ destekli değerlendirme sistemlerinin geliştirildiği tasarım tabanlı araştırmaların yürütülmesi, eğitimde yenilikçi ölçme-değerlendirme modellerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Etik Kurul Belgesi

Etik Kurul Komisyon Adı: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Araştırma Etik Kurulu

Etik Kurul Belge Tarihi: 24/04/2025

Etik Kurul Belgesi Sayı ve Numara: E-51944218-050-00004175847

Yazar Katkı Beyanı

Erhan KUTLUCAN: Veri toplama formunun hazırlanması ve geliştirilmesi, Verilerin toplanması, işlenmesi, Verilerin analizi ve yorumlanması, inceleme-yazma, düzenleme

Süleyman Sadi SEFEROĞLU: Literatür taraması, Kavramsallaştırma, metodoloji, denetim, inceleme- yazma, inceleme-yazma, düzenleme

Kaynaklar

- Akkaya, N., & Şengül, L., (2023) Sohbet robotları (Chatbots) ve yabancı dil eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58(2023), 2988-2999.
- Aktay, S., Gök, S., & Uzunoğlu, D. (2023). ChatGPT in education. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi (TAY Journal)*, 7(2), 378-406
- Al Braiki, B., Harous, S., Zaki, N., & Alnajjar, F. (2020). Artificial intelligence in education and assessment methods. *Bulletin of Electrical Engineering and Informatics*, 9(5), 1998-2007.
- Altun, E. (2024). Yapay zekâ ve pedagoji: Eğitimde fırsatlar ve zorluklar. *Dijital Teknolojiler ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 80-95.
- Altun, E., & Seferoğlu, S. S. (2024). An innovative tool in education: An examination of the role and future of chatbots in teaching. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 25(2), 481-514.
- Arslan, K. (2020). Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 71- 88.
- Barr, A., & Feigenbaum, E.A. (1981). *Handbook of artificial intelligence*, vol. 1 and 2. Kaufmann, Los Altos
- Babitha, M. M., Sushma, C., & Gudivada, V. K. (2022). Trends of artificial intelligence for online exams in education. *International journal of Early Childhood special Education*, 14(01), 2457-2463.
- Bin-Hady, W. R. A., Ali, J. K. M., & Al-humari, M. A. (2024). The effect of ChatGPT on EFL students' social and emotional learning. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 17(2), 243-255.
- Burstein, J., Chodorow, M., & Leacock, C. (2004). Automated essay evaluation: The Criterion online writing service. *AI Magazine*, 25(3), 27-27.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20. Baskı). Pegem Yayınevi, 250.
- Çetin, M., & Aktaş, A. (2021). Yapay zekâ ve eğitimde gelecek senaryoları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18, 4225-4268.
- Esfandiari, S., & Ghamari, P. (2025). A Systematic review of the effects of generative artificial intelligence models (ChatGPT& Gemini) on English language teaching (ELT): Opportunities & challenges. *Journal of Foreign Language Research*, 14(4), 611-641.
- Fadel, C., Holmes, W., & Bialik, M. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. The Center for Curriculum Redesign

- Fryer, L. K. (2019). Getting interested: Developing a sustainable source of motivation to learn a new language at school. *System*, 86, 102-120.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. (2. Baskı). A. Ersoy, P. Yalçınoglu, (Çev. Ed.). Anı Y.
- Hou, Y. (2020). Foreign language education in the era of artificial intelligence. In *Big data analytics for cyber-physical system in smart city: BDCPS 2019, 28-29 December 2019, Shenyang, China* (pp. 937-944). Springer Singapore.
- Huang, X., Zou, D., Cheng, G., Chen, X., & Xie, H. (2023). Trends, research issues and applications of artificial intelligence in language education. *Educational Technology & Society*, 26(1), 112-131.
- İşler, B., & Kılıç, M. (2021). Eğitimde yapay zekâ kullanımı ve gelişimi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 5(1), 1-11.
- Klimova, B., Pikhart, M., & Al-Obaydi, L. H. (2024). Exploring the potential of ChatGPT for foreign language education at the university level. *Frontiers in Psychology*, 15, 1269319.
- Kutlucan, E., & Seferoğlu, S. S. (2024). Eğitimde yapay zekâ kullanımı: ChatGPT'nin KEFE ve PEST analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(2), 1059-1083.
- Lee, Y. (2021). Development and effectiveness analysis of artificial intelligence STEAM education program. *Journal of the Korean Association of Information Education*, 25(1), 71-79.
- Lesia-Viktorivna, K., Andrii-Oleksandrovysh, V., Iryna-Oleksandrivna, K., & Nadia-Oleksandrivna, K. (2022). Artificial intelligence in language learning: What are we afraid of. *Arab World English Journal*, 8, 262-273.
- Li, M. (2022). Multidimensional analysis and evaluation of college English teaching quality based on an artificial intelligence model. *Journal of Sensors*, 2022(1), 1314736.
- Liu, M. (2023). Exploring the application of artificial intelligence in foreign language teaching: Challenges and future development. In *SHS Web of Conferences*, 168, 03025.
- Lu, X. (2019). An empirical study on the artificial intelligence writing evaluation system in China CET. *Big Data*, 7(2), 121-129.
- Meriam, B. S. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskı). S. Turan (Çev. Ed.). Nobel Yayınları.
- Neupane, B. P., Paudel, P., Dahal, N., Karki, S., Paudel, G. R., Ghimire, P., & Thapa, B. (2025). English language teaching in the age of artificial intelligence: Tools, techniques, and methodologies. *Advances in Mobile Learning Educational Research*, 5(1), 1356-1369.
- Ok, G., Kaya, D. & Kutluca, T. (2025). Artificial intelligence for a sustainable future in the 21st century: Impacts and reflections on education. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 16(1), 109-136. <https://doi.org/10.2478/dcse-2025-0009>
- Pektaş, H. M., & Karamustafaoğlu, O. (2023). Eğitimde gelecek perspektifi: Eğitimin geleceği, geleceğin eğitimi. M.Ü. Öztürk (Ed.), *Eğitimde yapay zekâ uygulamaları içinde* (s. 231, 249). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Pham, M. T., & Cao, T. X. T. (2025). The practice of ChatGPT in English teaching and learning in Vietnam: A systematic review. *International Journal of TESOL & Education*, 5(1), 50-70.

- Rudolph, J., Tan, S., & Tan, S. (2023). ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning and Teaching*, 6(1), 342-363.
- Sari, N. (2023). The role of artificial intelligence (AI) in developing English language learner's communication skills. *Journal on Education*, 6(01), 750-757.
- Sebzecioğlu, T. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe dilbilgisi öğretimi üzerine dilbilim temelli uygulamalar. *Kesit Akademi Dergisi*, 2(3), 97-112.
- Songsienchai, S. (2025). Implementation of artificial intelligence (AI): ChatGPT for effective English language learning among Thai students in higher education. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 13(1), 302-312.
- Sontay, G., Kazancı, Y. & Karamustafaoğlu, O. (2024). Öğretimde yapay zeka uygulamaları hakkında sınıf öğretmenleri ne düşünüyor?, *İstanbul Eğitim Dergisi*, 1(1), 98-120
- Stan, M. M., Dumitru, C., & Bucuroiu, F. (2025). Investigating teachers' attitude toward integration of ChatGPT in language teaching and learning in higher education. *Education and Information Technologies*, 1-18.
- Şenyaman, G. (2023). Arapça yabancı dil öğretiminde yapay zekânın geleceği: ChatGPT örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 33, 1057-1070.
- Topsakal, O., & Topsakal, E. (2022). Framework for a foreign language teaching software for children utilizing AR, voicebots and ChatGPT (Large Language Models). *The Journal of Cognitive Systems*, 7(2), 33-38.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638> sayfasından 11.03.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Tyen, G., Brenchley, M., Caines, A., & Buttery, P. (2022). Towards an open-domain chatbot for language practice. In *Proceedings of the 17th Workshop on Innovative Use of NLP For Building Educational Applications* (pp. 234-249), Assoc. for Computational Linguistics.
- Uğur, A., & Kınacı, A. C. (2006). Yapay zekâ teknikleri ve yapay sinir ağları kullanılarak web sayfalarının sınıflandırılması. XI. *Türkiye'de İnternet Konferansı*, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, 21-23 Aralık, Ankara.
- Warschauer, M., & Grimes, D. (2008). Automated writing assessment in the classroom. *Pedagogies: An International Journal*, 3(1), 22-36.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı). Seçkin Yayınları.
- Zhai, X. (2022). ChatGPT user experience: Implications for education. *Social Science Research Network Electronic Journal*, 2022, 1-18.
- Zileli, E, N. (2023) Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT örneği. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 42-51.